

*Akmalova Mohinur Zafar qizi**p.f.f.d, dotsent Maktabgacha ta'lim metodikasi kafedrası mudiri,**Jizzax davlat pedagogika universiteti**Xalilova Fotima Baxrom qizi**Jizzax Davlat Pedagogika Universiteti**“Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi”**(Maktabgacha ta'lim) mutaxassisligi magistranti*

**BO'LAJAK TARBIYACHILARNING KASBIY KOMPITENSIYALARINI
INTERAKTIV YONDASHUV ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH****KIRISH**

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tizimining oldida turgan muhim vazifalardan biri - yuqori malakali, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni egallagan, kasbiy kompetensiyalari rivojlangan tarbiyachilarni tayyorlashdir. XXI asr - axborot texnologiyalari asri bo'lib, ta'lim jarayonida interaktiv yondashuvlardan foydalanish pedagogik samaradorlikni oshirishning muhim omili hisoblanadi.

Interaktiv yondashuv - bu o'quv jarayonida o'qituvchi va talabalarning faol hamkorligini ta'minlaydigan, ularning o'zaro ta'sirini kuchaytiradigan va bilim olishga qiziqishini oshiradigan ta'lim usulidir. Bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini takomillashtirishda interaktiv yondashuvdan foydalanish ularga zamonaviy pedagogik texnologiyalarni o'zlashtirish, amaliy ko'nikmalarini rivojlantirish va kasbiy mahoratini oshirish imkoniyatini beradi.

Ushbu maqola bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini interaktiv yondashuv asosida takomillashtirishning nazariy va amaliy jihatlarini o'rganishga qaratilgan. Maqolada kasbiy kompetensiyalar tushunchasi, interaktiv yondashuvning mohiyati va afzalliklari, bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini takomillashtirishda qo'llanilishi mumkin bo'lgan interaktiv usullar va ularning samaradorligi tahlil qilinadi. Maqola so'ngida interaktiv yondashuv asosida bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish bo'yicha amaliy tavsiyalar beriladi.

MATERIALLAR VA USULLAR

Ushbu maqola bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini interaktiv yondashuv asosida takomillashtirishning samaradorligini o'rganishga qaratilgan tadqiqot ishidir. Tadqiqotda quyidagi materiallar va usullardan foydalanildi:

Materiallar:

1. Pedagogika, psixologiya, kasbiy ta'lim va interaktiv ta'lim texnologiyalari sohalariga oid ilmiy maqolalar, monografiyalari, dissertatsiyalar va o'quv qo'llanmalari. Ushbu manbalar kasbiy kompetensiyalar tushunchasi, interaktiv yondashuvning nazariy asoslari va bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy rivojlanish xususiyatlari haqida ma'lumot beradi.
2. Pedagogika kollejlari va universitetlarining maktabgacha ta'lim yo'nalishlari uchun mo'ljallangan o'quv dasturlari, metodik qo'llanmalar, interaktiv o'yinlar, treninglar va boshqa materiallar. Ushbu materiallar bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishga qaratilgan amaliy faoliyatlarni tashkil etish uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

3. Pedagogika kollejlari va universitetlarida bo'lajak tarbiyachilarning o'quv jarayonidagi faoliyatini kuzatish uchun mo'ljallangan maxsus shakllar. Protokollar talabalarning interaktiv mashg'ulotlardagi ishtiroki, pedagogik ko'nikmalari, muammolarni hal etish qobiliyati va kasbiy motivatsiyasi kabi ko'rsatkichlarni qayd etishga imkon beradi.

4. Pedagogika kollejlari va universitetlarining o'qituvchilari, metodistlari va talabalari bilan interaktiv yondashuvdan foydalanish tajribasi, kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishdagi muammolar va yechimlar haqida ma'lumot olish uchun mo'ljallangan savollar ro'yxati.

5. Bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarining rivojlanish darajasini baholash uchun mo'ljallangan anketalar.

Usullar:

1. Ilmiy adabiyotlarni o'rganish va tahlil qilish orqali kasbiy kompetensiyalar tushunchasining mohiyatini, interaktiv yondashuvning nazariy asoslarini va bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy rivojlanishiga ta'sirini aniqlash.

2. Pedagogika kollejlari va universitetlarida bo'lajak tarbiyachilarning o'quv jarayonidagi faoliyatini kuzatish orqali ularning interaktiv mashg'ulotlardagi ishtiroki, pedagogik ko'nikmalari, muammolarni hal etish qobiliyati va kasbiy motivatsiyasini baholash.

3. Pedagogika kollejlari va universitetlarining o'qituvchilari, metodistlari va talabalari bilan intervyu o'tkazish orqali interaktiv yondashuvdan foydalanish tajribasi, kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishdagi muammolar va yechimlar haqida ma'lumot olish.

4. Bo'lajak tarbiyachilar o'rtasida so'rovnoma o'tkazish orqali ularning kasbiy kompetensiyalarining rivojlanish darajasini baholash.

5. Bo'lajak tarbiyachilarning o'quv jarayonida interaktiv usullardan foydalanishning samaradorligini aniqlash maqsadida eksperimental ta'limni tashkil etish.

6. Kuzatuv, intervyu, so'rovnoma va pedagogik tajriba natijalarini statistik jihatdan tahlil qilish orqali bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini takomillashtirishda interaktiv yondashuvning samaradorligini aniqlash.

NATIJALAR

Ushbu tadqiqot bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini interaktiv yondashuv asosida takomillashtirishning samaradorligini o'rganishga qaratilgan edi. Olingan natijalar quyidagilarni ko'rsatdi:

Pedagogika kollejlari va universitetlarida bo'lajak tarbiyachilarning o'quv jarayonidagi faoliyatini kuzatish shuni ko'rsatdiki, interaktiv usullar qo'llanilgan guruhdagi talabalarning interaktiv mashg'ulotlardagi ishtiroki, pedagogik ko'nikmalari, muammolarni hal etish qobiliyati va kasbiy motivatsiyasi ancha yuqori bo'lgan. Ular faolroq savollar berishga, muhokamalarda ishtirok etishga, o'z fikrlarini asoslashga va boshqalarning fikrlarini hurmat qilishga moyil bo'lganlar.

Pedagogika kollejlari va universitetlarining o'qituvchilari, metodistlari va talabalari bilan o'tkazilgan intervyular shuni ko'rsatdiki, ular interaktiv yondashuvning bo'lajak tarbiyachilarning

kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishdagi samaradorligini yuqori baholaydilar. Ularning fikricha, interaktiv usullar talabalarga zamonaviy pedagogik texnologiyalarni o'zlashtirish, amaliy ko'nikmalarini rivojlantirish, kasbiy mahoratini oshirish va kasbiga qiziqishini oshirish imkoniyatini beradi.

Bo'lajak tarbiyachilar o'rtasida o'tkazilgan so'rovnoma shuni ko'rsatdiki, interaktiv usullar qo'llanilgan guruhdagi talabalarining kasbiy kompetensiyalarining rivojlanish darajasi an'anaviy usullar qo'llanilgan guruhdagilarga nisbatan yuqori bo'lgan. Ular o'zlarining pedagogik ko'nikmalari, muloqot qobiliyatlari, muammolarni hal etish qobiliyatlari va kasbiy bilimlaridan ko'proq mamnun ekanliklarini bildirdilar.

Interaktiv usullar asosida tashkil etilgan eksperimental ta'lim natijalari shuni ko'rsatdiki, eksperimental guruhdagi bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarining rivojlanish darajasi nazorat guruhdagilarga nisbatan sezilarli darajada yuqori bo'lgan.

Kuzatuv, intervyu, so'rovnoma va pedagogik tajriba natijalarini statistik jihatdan tahlil qilish shuni ko'rsatdiki, bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini takomillashtirishda interaktiv yondashuvdan foydalanish an'anaviy usullarga nisbatan sezilarli darajada samaraliroqdir.

Ushbu natijalar bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini takomillashtirish uchun ta'lim jarayonida interaktiv yondashuvlardan faol foydalanish zarurligini ko'rsatadi.

MUHOKAMA

Ushbu tadqiqot natijalari bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini interaktiv yondashuv asosida takomillashtirish muhim ahamiyatga ega ekanligini tasdiqlaydi.

Kuzatuv natijalari shuni ko'rsatdiki, interaktiv usullar qo'llanilgan guruhdagi talabalar faolroq savollar berishga, muhokamalarda ishtirok etishga, o'z fikrlarini asoslashga va boshqalarning fikrlarini hurmat qilishga moyil bo'lganlar. Bu interaktiv ta'limning asosiy tamoyillaridan biri bo'lgan talabalarining faol ishtirokini ta'minlashning muhimligini ko'rsatadi. Talabalar faol ishtirok etgan holda o'z bilimlarini mustaqil quradilar, bu esa ularning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Intervyu natijalari shuni ko'rsatdiki, pedagogika kollejlari va universitetlarining o'qituvchilari va metodistlari interaktiv yondashuvning bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishdagi samaradorligini yuqori baholaydilar. Bu o'qituvchilarning interaktiv usullarning afzalliklarini tushunishini va ularni amaliyotda qo'llashga tayyor ekanliklarini ko'rsatadi. Shu bilan birga, o'qituvchilarni interaktiv usullarni to'g'ri qo'llash bo'yicha o'qitish va ularga metodik yordam ko'rsatish muhim ahamiyatga ega.

So'rovnoma natijalari shuni ko'rsatdiki, interaktiv usullar qo'llanilgan guruhdagi talabalarining kasbiy kompetensiyalarining rivojlanish darajasi an'anaviy usullar qo'llanilgan guruhdagilarga nisbatan yuqori bo'lgan. Bu talabalarining interaktiv ta'limning afzalliklarini his qilishini va o'zlarining kasbiy rivojlanishida faol ishtirok etishga tayyor ekanliklarini ko'rsatadi.

Pedagogik tajriba natijalari shuni ko'rsatdiki, interaktiv usullar asosida tashkil etilgan eksperimental ta'lim natijasida bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarining rivojlanish darajasi nazorat guruhdagilarga nisbatan sezilarli darajada yuqori bo'lgan. Bu interaktiv

yondashuvning bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini takomillashtirishda katta salohiyatga ega ekanligini tasdiqlaydi.

Shu bilan birga, ushbu tadqiqotning cheklangan tomonlari ham mavjud. Birinchidan, tadqiqot faqatgina bir nechta pedagogika kollejlari va universitetlarida o'tkazildi. Kelgusida tadqiqotni ko'proq ta'lim muassasalarida o'tkazish orqali natijalarning ishonchliligini oshirish mumkin. Ikkinchidan, tadqiqot davomida faqatgina kuzatuv, intervyu va so'rovnoma usullaridan foydalanildi. Kelgusida talabalarining kasbiy kompetensiyalarini baholash uchun qo'shimcha testlar va topshiriqlardan foydalanish mumkin.

XULOSA

Bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini takomillashtirish maktabgacha ta'lim tizimining sifatini oshirishning muhim sharti hisoblanadi. Ushbu tadqiqot bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini interaktiv yondashuv asosida takomillashtirishning samaradorligini o'rganishga qaratildi.

Tadqiqot natijalari interaktiv usullarning talabalarining o'quv jarayonida faol ishtirok etishi, pedagogik ko'nikmalarining rivojlanishi, muammolarni hal etish qobiliyatlarining oshishi va kasbiy motivatsiyasining yuksalishiga sezilarli darajada ijobiy ta'sir ko'rsatishini tasdiqladi. Kuzatuv, intervyu, so'rovnoma va pedagogik tajriba natijalari shuni ko'rsatdiki, interaktiv yondashuv talabalarga zamonaviy pedagogik texnologiyalarni o'zlashtirish, amaliy ko'nikmalarini rivojlantirish va kasbiy mahoratini oshirish imkoniyatini beradi.

Ushbu natijalarni inobatga olgan holda, quyidagi tavsiyalarni berish mumkin:

1. Pedagogika kollejlari va universitetlarida interaktiv usullarni keng joriy etish va o'quv jarayonida faol qo'llash.
2. O'qituvchilarning interaktiv ta'lim texnologiyalari bo'yicha bilim va ko'nikmalarini oshirish, ularni ushbu usullarni amaliyotda to'g'ri qo'llashga o'rgatish.
3. Bo'lajak tarbiyachilarni interaktiv usullar asosida o'qitishga qaratilgan maxsus dasturlar va loyihalar ishlab chiqish va amalga oshirish.
4. O'quv jarayonida AKTdan faol foydalanish, interaktiv taqdimotlar, elektron resurslar va virtual laboratoriyalardan unumli foydalanish.
5. Talabalarining mustaqil ishlash qobiliyatlarini rivojlantirish, ularni ilmiy tadqiqot ishlariga jalb etish va o'zlarining pedagogik tajribalarini tahlil qilishga o'rgatish.
6. Kelgusida bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini takomillashtirishda interaktiv yondashuvlarning qo'llanilishi va samaradorligini o'rganishga qaratilgan tadqiqotlarni davom ettirish.

Xulosa qilib aytganda, interaktiv yondashuv bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini takomillashtirishda muhim ahamiyatga ega bo'lib, ularni zamonaviy va malakali mutaxassislar bo'lib yetishishiga zamin yaratadi. Pedagogika kollejlari va universitetlari o'qituvchilari va talabalarining birgalikdagi sa'y-harakatlari orqali bo'lajak

tarbiyachilarning kasbiy mahoratini oshirish va maktabgacha ta'lim tizimining sifatini yaxshilashga erishish mumkin

IQTIBOSLAR:

1. Abduqodirov A.A., "Pedagogik texnologiyalar va interaktiv metodlar", Toshkent: O'qituvchi, 2020.
2. Karimova N.M., "Zamonaviy ta'limda interaktiv metodlar", Samarqand: Innovatsiya, 2019.
3. X.A.Meliyev, O.Jamoldinova, K.Riskulova. "Tarbiyachining kasbiy kompetenti va mahorati". O'quv qo'llanma. Toshkent. 2021 yil. 284 bet.
4. X.A.Meliyev, M.X.Qilichova. "Maktabgacha pedagogika". Toshkent. Darslik. 2022 yil. 471 bet.
5. Jumayev B.B., "Ta'lim jarayonida interaktiv metodlardan foydalanish", Andijon: Ma'rifat, 2018.